

De werkelijk monsterlijk grote vakantiekolonie van Hitler, de Prora, mag u daar ook zeker niet missen. Het gebouw, dat voor een deel al tot een ruïne is vervallen, is niet minder dan 4.5 kilometer lang en telt ruim 20.000 kamers. Ook bijzonder is het kleine eiland Hiddensee, waar we een hele dag hebben rondgefietst en naar vogels hebben gekeken.

Naast Kraanvogels zijn er nog vele andere soorten vogels te zien, zoals de imposante Zeearend, die soms wel 5 maal per dag aan ons voorbij trok of

mooi in de bomen te zien was. Ook andere roofvogels als Buizerden, Zwarte- en Rode wouwen, Smelleken e.d. trokken onze aandacht. Daarnaast kwam ook de ganzentrek aardig op gang en van velen kregen we het vermoeden, dat ze al op weg naar Nederland waren.

Dit is nog maar een beknopte impressie van ons kraanvogelavontuur in de twee eerste weken van oktober. We gaan zeker nog eens een keer terug.

Een nieuwe meeuw...

Hein Verkade

Het is 29 september. Een stralende zon, windstilte en laagwater nodigen uit om over het strand richting provinciegrens te fietsen. Onderweg wordt regelmatig gestopt om de rustende meeuwen en sterns te observeren en te tellen. Kenmerkend voor deze zomer zijn de lage aantallen vogels op het strand. Vermoedelijk is voedselschaarste een belangrijke oorzaak. Het warme zeewater en het langdurig ontbreken van wind tijdens de warme zomer van 2003 zijn hier waarschijnlijk debet aan. Het is pas bij strandpaal 73 wanneer de eerste flinke groep meeuwen in zicht komt. Dit stille strand ten noorden van de Langevelderslag nodigt uit om de groep wat nader te bekijken.

Gezien de tijd van het jaar is het niet zo verwonderlijk dat de hoofdmoot bestaat uit Kleine Mantelmeeuwen. Deze zijn op weg van hun noordelijke broedgebied richting Portugal en Marokko, waar de meeste de winter doorbrengen. Dit wordt bevestigd door een adulte vogel met een blauwe kleuring: het is een Noorse vogel. Vervolgens zijn de Zilvermeeuwen het meest talrijk, verder aangevuld met enkele Storm-, Kok-, Grote Mantel- en twee adulte Geelpootmeeuwen.

De Kleine Mantelmeeuwen ruien volop, hun kenmerkende grijsgestreepte 'winterkop' is bij de meeste volwassen vogels goed te zien. Temeer hierdoor valt mijn oog op een vogel met een sneeuw witte kop en zwarte mantel. Het is een opvallend kleine vogel, waarvan alleen de vleugel- en snavel lengte door hun lengte opvallen. De kop is kort, klein en rond als van een Stormmeeuw. Ook de pootlengte, en dan vooral het onderbeen is beduidend korter dan die van de Kleine Mantels eromheen. De mantel heeft vooral richting vleugelpunten een groenige (eksterkleurige) glans. Zelfs de 'zwarte' mantel van de Grote Mantelmeeuw erachter is meer antraciet van kleur. Bijna alle meeuwensoorten hebben in hun zwarte vleugelpunten één of meer witte stippen, welke bij dit meeuwje ook al ontbreken. De witte achterrand

van de armpennen steekt fel af tussen al het zwart..... er zit een Baltische Meeuw vlak voor me! Een eenzame wandelaar bewijst me een dienst door de vogel ongewild te laten opvliegen. Nu is duidelijk te zien dat aan de onderkant van de vleugelpunt wél een wit puntje zichtbaar is. Vijftig meter verder strijkt hij weer neer, nu naast een Stormmeeuw.

Een Baltische Meeuw? dat klinkt misschien nieuw, en dat is hij eigenlijk ook een beetje.

In het verleden werden bij de Kleine Mantelmeeuw drie ondersoorten onderscheiden. Ten eerste was dat *Larus fuscus graellsii* met een lichtgrijze mantel, welke vooral op de Britse eilanden voorkomt. Vervolgens *Larus fuscus intermedius*, uit onze omgeving en Zuid-Scandinavië, met een iets donkerder mantel. Tenslotte *Larus fuscus fuscus* met een volledig zwarte mantel, die vooral in noord-oost Scandinavië zijn broedgebied heeft. Behalve de mantelkleur zijn er nog een aantal verschillen tussen *graellsii* en *intermedius* aan de ene, en *fuscus* aan de andere kant. Zo is het postuur van de eerste twee veel forser dan van *fuscus*. Echter ook de trekwegen zijn totaal verschillend. *Graellsii* en *intermedius* volgen voornamelijk de Atlantische route naar hun overwinteringsgebieden in Portugal en Noord-Afrika. *Fuscus* gaat daarentegen via Oost-Europa en het Midden-Oosten naar de tropische oostkust van Afrika. De rui verloopt ook al in totaal verschillende periodes. De lichtere vogels ruien in de nazomer, voornamelijk augustus-september. *Fuscus* daarentegen ruit pas in de winterkwartieren in januari-februari. Dit heeft ongetwijfeld te maken met zijn broedcyclus, welke in het uiterste noordoosten van Europa pas laat in het voorjaar start.

Al deze overeenkomsten en verschillen hebben ertoe geleid dat men tot andere inzichten is gekomen. Tegenwoordig onderscheidt men in Nederland meestal twee soorten; *Larus graellsii*, de Kleine Mantelmeeuw, waar *intermedius* ook toe

gerekend wordt, en *Larus fuscus*, de Baltische Meeuw. Dat de laatste bij ons een zeldzame verschijning is, moge duidelijk zijn na bovenstaande beschrijving van de trekwegen.

Nu weer terug naar de meeuwen op het strand op 29 september. Het is al vrij laat in het seizoen voor Kleine Mantelmeeuwen. De vogels op het strand hebben dus vrijwel allemaal hun grauwere winterkleed met een 'vuil' grijsgestreepte kop. Hiertussen valt de verdwaalde Baltische Meeuw op met zijn frisse wit-zwarte zomerkleed en kleine

formaat. Nogmaals bekijk ik de vogel goed van voor naar achter, het duurt misschien wel heel lang voor er weer één in onze omgeving verschijnt.

Plotseling stroomt er water tussen mijn schoenen door; het wordt vloed. Mijn fiets! Hij blijkt al in het zoute sop te liggen. De versnelling staat in het kleinste verzet en zit muurvast. Dat wordt dus heel snel trappen richting huis. Het zoute en zoete zweet kruipt langzaam voort richting kruin en tenen. Deze dag kan niet meer stuk.

Aankomstdata zomergasten 2003 in Noordwijk en omgeving

Soort	Eerste datum	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Zomertaling	04-03-1973	15-03	14-03	10-03	12-03	31-03	31-03	28-03	01-04	n.b.	16-03
Boomvalk	22-03-1983	24-04	15-04	29-03	16-04	21-04	30-04	17-04	n.b.	08-05	n.b.
Grutto	15-01-1995	22-02	15-01	17-02	08-02	14-02	07-03	16-02	07-03	10-03	n.b.
Visdief	24-03-2001	03-04	08-04	29-03	03-04	05-04	02-04	01-04	24-03	07-04	06-04
Zomertortel	06-04-1968	24-04	20-04	20-04	26-04	11-04	30-04	22-04	29-04	01-05	06-05
Koekoek	04-04-1999	23-04	22-04	20-04	15-04	10-04	04-04	17-04	22-04	24-04	15-04
Gierzwaluw	13-04-1991	23-04	22-04	13-04	24-04	16-04	22-04	23-04	21-04	27-04	23-04
Huiszwaluw	02-04-1999	16-04	09-04	10-04	18-04	05-04	02-04	22-04	02-04	01-05	n.b.
Boerenzwaluw	19-03-1996	16-04	26-03	19-03	04-04	29-03	31-03	03-04	24-03	05-04	13-04
Gele Kwikstaart	17-03-1977	09-04	09-04	06-04	08-04	30-03	03-04	01-04	27-03	18-04	13-04
Boompieper	25-03-1999	06-04	08-04	06-04	06-04	05-04	25-03	26-03	25-03	01-04	n.b.
Tapuit	08-03-1988	27-03	18-03	18-03	19-03	29-03	28-03	25-03	24-03	07-04	21-03
Roodborsttapuit	o.w.	o.w.	15-03	15-03	01-03	07-03	12-03	18-02	o.w.	08-03	14-03
Paapje	14-03-1991	16-04	06-05	01-05	27-04	08-05	26-03	30-04	26-04	n.b.	n.b.
Gekr.Roodstaart	23-03-1996	16-04	05-04	23-03	13-04	11-04	02-04	08-04	21-04	05-04	15-04
Zwarte Roodstaart	o.w.	14-03	04-04	17-03	20-03	20-03	12-03	14-03	13-01	07-04	23-03
Nachtegaal	01-04-1985	06-04	21-04	14-04	10-04	16-04	02-04	09-04	07-04	17-04	15-04
Sprinkhaanzanger	02-04-1993	16-04	09-04	15-04	20-04	10-04	09-04	06-04	07-04	18-04	13-04
Bosrietzanger	01-05-1996	24-04	13-05	01-05	16-05	30-04	14-05	09-05	27-05	13-05	24-05
Kleine Karekiet	15-04-1979	30-04	05-05	27-04	30-04	23-04	04-05	29-04	28-04	07-05	21-04
Spotvogel	28-04-1977	13-05	13-05	20-05	02-05	11-05	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	15-05
Tuinfluit	15-04-1958	24-04	24-04	27-04	30-04	22-04	24-04	21-04	29-04	26-04	18-05
Grasmus	14-04-2001	24-04	19-04	17-04	17-04	22-04	17-04	17-04	14-04	21-04	15-04
Braamsluiper	27-03-1975	16-04	25-04	20-04	24-04	20-04	23-04	17-04	21-04	14-04	20-04
Fitis	11-03-2001	29-03	05-04	31-03	17-03	29-03	26-03	03-04	11-03	31-03	29-03
Tijftjaf	o.w.	27-02	01-03	o.w.	06-03	o.w.	12-03	13-02	10-03	10-03	14-03
Wielewaal	26-04-1969	30-04	06-05	26-05	n.b.	09-05	14-05	06-05	20-05	12-05	04-05

o.w. : overwinterd (waargenomen in december, januari of februari)

n.b. : niet bekend

Leden die het formulier hebben ingestuurd: Annelies Marijnjs, Wil Heemskerk en Peter Spierenburg.